

ارزیابی عملکرد سازمان فناوری اطلاعات

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین

کد موضوعی: ۲۸۰
شماره مسلسل: ۱۳۹۳۲

مهرماه ۱۳۹۳

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۱.....	مقدمه
۲.....	۱. معرفی سازمان فناوری اطلاعات ایران
۴.....	۲. بررسی عملکرد بندهای اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران
۲۶.....	جمع بندی
۲۷.....	منابع و مآخذ

ارزیابی عملکرد سازمان فناوری اطلاعات

چکیده

سازمان فناوری اطلاعات ایران به‌عنوان سازمان تخصصی مدیریت توسعه فناوری اطلاعات در کشور مسئول تصمیم‌سازی سیاست‌ها، خط‌مشی، هدایت و نظارت راهبردی فناوری اطلاعات است و در راستای تحقق اهداف چشم‌انداز بیست‌ساله کشور از جمله دستیابی به جایگاه اول علمی، فناوری و اقتصادی منطقه و تحقق اهداف ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه تکالیفی از جمله پیاده‌سازی و اجرای دولت الکترونیک و شبکه ملی اطلاعات را داراست. به همین جهت ارزیابی عملکرد سازمان از جنبه داخلی سازمان، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، دولت و مجلس از اهمیت زیادی برخوردار است. قابل ذکر است که این گزارش به بررسی عملکرد ریاست این سازمان در حکم مجری شبکه ملی اطلاعات نمی‌پردازد.

هدف از تدوین این گزارش، مقایسه اقدامات و دستاوردهای سازمان فناوری اطلاعات ایران، با تکالیف مقرر در اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران و تحقق اهداف ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه است. تحلیل در این گزارش براساس مکاتبات صورت گرفته با کارشناسان و مسئولین سازمان فناوری اطلاعات ایران در سال ۱۳۹۲ (دوره دهم ریاست جمهوری) و مطالعات کتابخانه‌ای صورت گرفته است. یافته‌ها نشان می‌دهند که سازمان فناوری اطلاعات در نظارت و اجرای پروژه‌های کلان فناوری اطلاعات از جمله پیاده‌سازی و اجرای دولت الکترونیک از اهداف فاصله داشته است و این پروژه‌ها به‌صورت نیمه‌تمام بسر می‌برند این در حالی است که بیش از سه سال از اجرای قانون برنامه پنجم توسعه (۱۳۹۰-۱۳۹۴) می‌گذرد. پیشنهاد می‌شود که سازمان فناوری اطلاعات ایران در فرصت باقی مانده نسبت به نظارت و اجرای پروژه‌های کلان در این حوزه و تحقق تکالیف ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه با شتاب بیشتری حرکت کند.

مقدمه

فناوری اطلاعات به‌عنوان یکی از مهمترین ابزار کسب و تولید و توزیع دانش، نقش بسزایی در توسعه حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دارد که این امر موجب افزایش کیفیت زندگی، بهبود رفاه عمومی و اداره بهتر جامعه می‌شود. بی‌شک توسعه فناوری اطلاعات بدون برنامه‌ریزی راهبردی و تدوین طرح‌های جامع امکانپذیر نیست. از همین رو تدوین سیاست‌ها و رویکردهای مناسب برای نیل

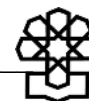
به یک جامعه دانش‌محور از ضروریات به‌شمار می‌رود.

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به‌عنوان نهاد متولی حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات کشور، وظیفه کلان سیاست‌گذاری، هدایت، مدیریت و نظارت را برعهده دارد و سازمان فناوری اطلاعات به‌عنوان یکی از سازمان‌های وابسته به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، مرجع اصلی مدیریت توسعه فناوری اطلاعات است. در این گزارش ارزیابی عملکرد سازمان فناوری اطلاعات ایران از آغاز فعالیت تا پایان دولت دهم با استناد به ۳ مأخذ: ۱. اساسنامه سازمان مذکور، ۲. احکام مربوط به سازمان فناوری اطلاعات در قانون برنامه پنجم توسعه و ۳. پاسخ سازمان فناوری اطلاعات به دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴ با موضوع درخواست گزارش عملکرد پرداخته می‌شود. با توجه به اینکه ریاست محترم سازمان، مجری شبکه ملی اطلاعات کشور نیز می‌باشند، این گزارش به عملکرد سازمان در اجرای شبکه ملی اطلاعات نمی‌پردازد و در گزارش جداگانه به عملکرد اجرای شبکه ملی اطلاعات پرداخته می‌شود.

۱. معرفی سازمان فناوری اطلاعات ایران

۱-۱. تاریخچه

سازمان فناوری اطلاعات ایران با توجه به نیاز روزافزون کشور به برقراری و توسعه شبکه‌های رایانه‌ای و ارتباط آنها با یکدیگر و در نهایت اتصال به شبکه‌های جهانی و نیز امکان دسترسی به منابع اطلاعاتی، خدمات و برنامه‌های کاربردی داخلی و خارجی تشکیل شد. فعالیت این سازمان از سال ۱۳۷۱ در قالب مجری طرح دیتا و سپس امور ارتباطات دیتا شرکت مخابرات ایران آغاز به‌کار کرد. در سال ۱۳۸۲ براساس مصوبه شورای عالی اداری، امور ارتباطات دیتا به شرکت ارتباطات داده‌ها تبدیل شد. اساسنامه شرکت در سال ۱۳۸۳ با هدف «مدیریت، ساماندهی، ایجاد توسعه، تأمین، نظارت، نگهداری و بهره‌برداری شبکه ارتباطات داده‌ها و ارائه خدمات ارزش‌افزوده آن به‌منظور تحقق طرح‌ها و برنامه‌های مصوب شرکت مخابرات ایران» به تصویب رسید و در سال ۱۳۸۴ براساس مصوبه هیئت وزیران، شرکت ارتباطات داده‌ها به شرکت فناوری اطلاعات تغییر نام داد و در سال ۱۳۸۶ شرکت فناوری اطلاعات از شرکت مخابرات ایران منفک و در راستای اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی به‌طور مستقیم تحت نظر وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات قرار گرفت. در سال ۱۳۹۰ شورای عالی اداری عنوان شرکت را به‌عنوان سازمان فناوری اطلاعات ایران اصلاح و ابلاغ کرد و در سال ۱۳۹۱ هیئت وزیران اصلاحیه اساسنامه جدید سازمان فناوری اطلاعات ایران را در راستای امکان وظایف محوله حاکمیتی اصلاح و ابلاغ کرد. در آذر سال ۱۳۹۲ نیز با موافقت دولت به‌منظور توسعه خدمات عمومی اجباری از قبیل خدمات پایه مخابراتی، خدمات پایه پستی و خدمات پایه الکترونیک در مناطق کمتر توسعه یافته،

سازمان فناوری اطلاعات ایران به فهرست سازمان‌های توسعه‌ای افزوده شد.

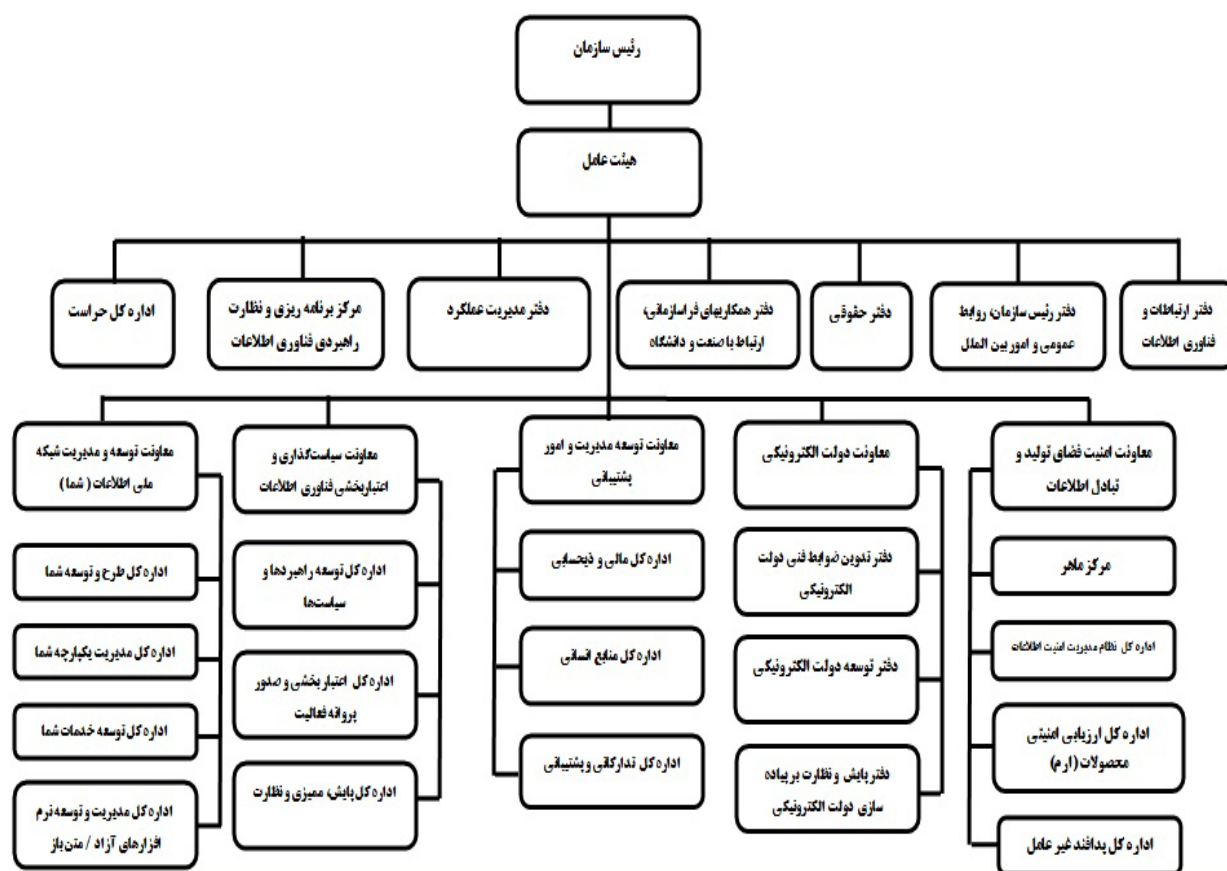
۱-۲. فعالیت و وظایف

- موضوع فعالیت و وظایف سازمان فناوری اطلاعات ایران به صورت کلی به شرح زیر است:
 - مدیریت حمایت و ساماندهی امور مربوط به امنیت فضای تبادل اطلاعات، نرم‌افزار و سخت‌افزار، بالا بردن آمادگی الکترونیکی، توسعه اینترنت، توسعه فناوری اطلاعات و کاربردهای آن در کشور.
 - مدیریت و نظارت بر یکپارچه‌سازی فعالیت‌های حوزه فناوری اطلاعات و کاربردهای الکترونیکی.
 - هدایت بخش فناوری اطلاعات کشور به‌عنوان کارگزار وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و ارائه پیشنهاد سیاست‌های حمایتی از بخش خصوصی برای فراگیر کردن کاربرد فناوری اطلاعات در کشور.

۱-۳. ساختار سازمانی

ساختار سازمان فناوری اطلاعات ایران به شرح زیر است:

نمودار ساختار سازمان فناوری اطلاعات ایران

۲. بررسی عملکرد بندهای اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران

در این گزارش با استناد به سه مأخذ: ۱. اساسنامه مذکور، ۲. احکام مربوط به سازمان فناوری اطلاعات در قانون برنامه پنجم توسعه و ۳. پاسخ سازمان فناوری اطلاعات به دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴ با موضوع درخواست گزارش عملکرد به ارزیابی عملکرد سازمان فناوری اطلاعات ایران پرداخته می‌شود. تحلیل عملکرد بندهای اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران به شرح زیر است:

– بند «۱» – ارائه پیشنهادهای لازم در زمینه راهبردها، سیاست‌ها و برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت فناوری اطلاعات و ارائه آن در چارچوب تعیین شده وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با توجه به بند یک اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران، سندهای تهیه شده در این حوزه در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. ارزیابی عملکرد بند «۱» اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات براساس اساسنامه

تکالیف مرتبط با برنامه پنجم توسعه	اقدامات
با توجه به قسمت (۳) بند «ج» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه، «نقشه جامع دولت الکترونیک» تا پایان سال اول برنامه باید تدوین و به تصویب می‌رسید، اما با گذشت ۳ سال از برنامه این سند به تصویب نرسیده است.	<ul style="list-style-type: none"> • تدوین سند راهبردی سازمان فناوری اطلاعات ایران در برنامه پنجم توسعه (اسفند ۱۳۹۱) • تدوین سند دستورالعمل ضوابط معماری فناوری اطلاعات سازمانی برای تمامی دستگاه‌های اجرایی، (بهمن ۱۳۹۱) • تدوین سند راهبردی گذر به IPv6^۱ جمهوری اسلامی ایران (مهر ۱۳۹۰) • تدوین سند راهبردی توسعه و به‌کارگیری نرم‌افزارهای آزاد/ متن باز (اردیبهشت ۱۳۹۱) • تدوین نظام پایش شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور (مرداد ۱۳۹۲) • پیش‌نویس نقشه جامع دولت الکترونیک (تهیه شده است) و تصویب مهر ۱۳۹۳ • پیش‌نویس نقشه راه توسعه تجارت الکترونیک (در دست اقدام) • پیش‌نویس نقشه راه توسعه سلامت و رفاه الکترونیکی (در دست اقدام)

1. Internet Protocol version 6 (IPv6)

اگرچه «سند راهبردی سازمان فناوری اطلاعات ایران در برنامه پنجم توسعه» که شامل ۲۳ راهبرد، ۲۸ برنامه و بیش از ۱۴۰ پروژه می‌شود، در اسفند ۱۳۹۱ تدوین و ابلاغ شد، اما بسیاری از احکام قانون برنامه پنجم به مرحله اجرایی نرسیده‌اند.

«سند دستورالعمل ضوابط معماری فناوری اطلاعات سازمانی برای تمامی دستگاه‌های اجرایی» در بهمن سال ۱۳۹۱ ابلاغ شد ولیکن مدل مرجع معماری فناوری اطلاعات هنوز اعلام نشده است و تا پایان سال ۱۳۹۳ این امر باید صورت گیرد.

«سند راهبردی گذر به IPv6 جمهوری اسلامی ایران» به‌منظور توسعه فناوری اطلاعات در کشور و بهبود وضعیت شبکه IP^۱ کنونی کشور، رفع نواقص و مشکلات آن با به‌کارگیری پروتکل اینترنت نسخه ششم با هدف ارتقای بازده کاری و کاهش هزینه‌ها تهیه و مهرماه ۱۳۹۰ به چاپ رسید، اما این پروژه هنوز به صورت کامل به بهره‌برداری نرسیده است.

«سند راهبردی توسعه و به‌کارگیری نرم‌افزارهای آزاد/ متن باز جمهوری اسلامی ایران» در قالب ۹ بخش مطالب راهبردی شامل ۷ منظر راهبردی، ۸ هدف کلان، ۱۵ راهبرد، ۳۲ طرح و ۹۴ برنامه اجرایی است که در اردیبهشت ۱۳۹۱ به چاپ رسیده ولیکن مهاجرت دستگاه‌های اجرایی به سمت نرم‌افزارهای متن باز صورت نگرفته است.

«نظام پایش شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور» که شامل تکلیف تبصره «۳» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران می‌شود قرار بود تا پایان سال دوم برنامه تدوین و اجرا شود اما اگرچه نسخه‌ای از این سند در مرداد ۱۳۹۲ تدوین و ابلاغ شد، به استقرار نظام پایش در وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات منجر نشد.

با توجه به قسمت ۳ بند «ج» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه، «نقشه جامع دولت الکترونیک» تا پایان سال اول برنامه باید تدوین و به تصویب می‌رسید، اما با گذشت ۳ سال از برنامه این سند به تصویب نرسیده است.

«سند نقشه راه توسعه تجارت الکترونیک» براساس تفاهمنامه‌ای میان سازمان فناوری اطلاعات ایران و وزارت صنعت، معدن و تجارت، در همایش ملی توسعه اقتصاد و تجارت الکترونیک در سال ۱۳۹۲ تدوین و رونمایی اولیه آن انجام شد. این سند در مرحله پیش‌نویس قرار دارد و هنوز به‌صورت رسمی به تصویب نرسیده است.

«سند جامع نظام سلامت الکترونیکی و بیمه الکترونیکی سلامت» در دست تدوین است. سازمان فناوری اطلاعات به‌عنوان کارفرمای این طرح، وزارتخانه بهداشت و درمان، تعاون و کار و رفاه اجتماعی و سازمان بیمه سلامت به‌عنوان ارگان‌های ذینفع این پروژه محسوب می‌شوند.

از آنجا که تجارت الکترونیک، سلامت الکترونیک و بیمه الکترونیک از زیرمجموعه‌های حائز اهمیت در دولت الکترونیک محسوب می‌شوند، تدوین سند‌های آنها تا قبل از پایان برنامه پنجم توسعه، امری ضروری تلقی می‌شود.

– بند «۲» – طراحی، به‌روزرسانی و اصلاح معماری فناوری اطلاعات کشور برای تصویب در مراجع ذیصلاح

بند «۲» اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران به بند «ط» ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران^۱ که در تاریخ ۱۳۹۱/۸/۲۱ ابلاغ شد، اشاره دارد. در راستای اصلاح معماری فناوری اطلاعات کشور، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، اقدام به تدوین سند دستورالعمل ضوابط معماری فناوری اطلاعات سازمانی برای دستگاه‌های اجرایی کرده است که در آن به راه‌اندازی آزمایشگاه مرجع مدیریت طرح‌های معماری سازمانی اشاره دارد. بخش ستادی این آزمایشگاه که شامل سیاستگذاری و نظارت می‌شود، در سازمان فناوری اطلاعات ایران و بخش فنی و اجرایی آن که شامل تدوین اسناد مرجع فنی، آموزش و فرهنگ‌سازی و نیز ارزیابی طرح‌های معماری سازمانی دستگاه‌های دولتی و خصوصی می‌شود در دانشگاه شهید بهشتی، تأسیس شده است. سند دستورالعمل ضوابط معماری فناوری اطلاعات سازمانی برای تمامی دستگاه‌های اجرایی در بهمن ۱۳۹۱ تصویب و بخشنامه آن توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در تیرماه ۱۳۹۲ به همه دستگاه‌های اجرایی از جمله وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و سایر شرکت‌هایی که بیش از ۵۰ درصد سرمایه و سهام آنها متعلق به دولت است، نیروی انتظامی، شهرداری تهران و سایر شهرداری‌ها، بانک‌ها و شرکت‌های بیمه و همچنین مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و نهادهای انقلاب اسلامی که از بودجه عمومی دولت استفاده می‌کنند، ابلاغ شده است.

مهمترین اقدامات انجام شده توسط سازمان فناوری اطلاعات ایران در این خصوص در جدول ۲ نشان داده شده‌اند.

۱. بند «ط» ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران – حمایت از طراحی و توسعه مدل‌های مرجع از قبیل معماری سازمانی و معماری اطلاعات، مدیریت امنیت اطلاعات، سامانه‌های برنامه‌ریزی منابع سازمانی، روش‌شناسی توسعه نرم‌افزار و نظام مدیریت طرح‌های نرم‌افزاری.

جدول ۲. ارزیابی عملکرد بند «۲» سازمان فناوری اطلاعات مطابق با اساسنامه

تکالیف مرتبط با برنامه پنجم توسعه	اقدامات
با توجه به بند «ط» ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه، مدل مرجع معماری سازمانی تاکنون ابلاغ نشده و طبق سند دستورالعمل ضوابط معماری فناوری اطلاعات سازمانی، مهلت ابلاغ آن حداکثر تا پایان سال ۱۳۹۳ خواهد بود.	<ul style="list-style-type: none">• تدوین سند دستورالعمل ضوابط معماری فناوری اطلاعات سازمانی برای تمامی دستگاه‌های اجرایی (بهمن ۱۳۹۱)• تدوین نقشه راه موفقیت طرح‌های معماری فناوری اطلاعات سازمانی (تیر ۱۳۹۲)• تهیه و ابلاغ بخشنامه به دستگاه‌های اجرایی برای ارائه مشوق‌های قانونی به‌منظور طرح‌های معماری سازمانی (۱۳۹۲/۳/۲۵)• راه‌اندازی پورتال ستادی آزمایشگاه به‌عنوان مرجع رسمی اعلام ضوابط فنی و اجرایی به دستگاه‌ها^۱• راه‌اندازی پورتال فنی آزمایشگاه برای ارائه خدمات مشاوره، آموزش و ارزیابی طرح‌های معماری^۲• ارزیابی اثربخشی طرح‌های معماری سازمانی و ارائه گواهی تأییدیه به دستگاه‌ها• نظارت فنی بر مشاوران حقیقی و حقوقی معماری در کشور (گواهی صلاحیت فنی)• انتشار ضوابط فنی و اجرایی و اعلام رویدادهای مهم در پورتال آزمایشگاه• برگزاری همایش سالیانه برای فرهنگ‌سازی و بررسی دستاوردهای معماری سازمانی در کشور (سومین همایش در خرداد ۱۳۹۱)• تدوین مدل‌های مرجع معماری سازمانی و چارچوب معماری دولت الکترونیک ایران (در دست اقدام)

شایان ذکر است مدل مرجع معماری سازمانی تاکنون ابلاغ نشده و مهلت آن حداکثر تا پایان سال ۱۳۹۳ است و در ضمن آمار دقیقی از جزئیات ابلاغ سند دستورالعمل ضوابط معماری فناوری اطلاعات سازمانی و نحوه به‌کارگیری و همچنین قابلیت اجرایی آن در دستگاه‌های اجرایی در دسترس نیست.

1. <http://www.itc.ir/Default.aspx?tabid=۴۲۷&language=fa-IR>

2. <http://soea.sbu.ac.ir/>

– بند «۳» – ساماندهی، نظارت و هدایت خدمات اینترنت و اینترنت در کشور به‌منظور کاهش وابستگی به شبکه جهانی اینترنت

مرکز مدیریت توسعه ملی اینترنت کشور (متما) به انجام تمامی فعالیت‌های مدیریتی و توسعه‌ای در حوزه اینترنت می‌پردازد. این مرکز براساس بند «۳» اساسنامه و اولویت‌های راهبردی سازمان فناوری اطلاعات ایران در سند چشم‌انداز و اهداف کمی برنامه پنجم توسعه شکل گرفت. مهمترین اقدامات صورت گرفته سازمان فناوری اطلاعات در خصوص این بند در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳. ارزیابی عملکرد بند «۳» اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات طبق اساسنامه

تکالیف مرتبط با برنامه پنجم توسعه	اقدامات
با توجه به بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه، اتصال تمامی دستگاه‌های اجرایی و واحدهای تابعه و وابسته تا پایان سال دوم و ۶۰ درصد خانوارها و همه کسب‌وکارها تا پایان برنامه به شبکه ملی اطلاعات و اینترنت صورت می‌گیرد، اما با گذشت ۳ سال از برنامه شبکه ملی اطلاعات هنوز تکمیل نشده است. بنابراین سامانه ترافیک‌سنجی شبکه ملی اطلاعات به بهره‌برداری نرسیده است.	<ul style="list-style-type: none"> • مرورگر ملی (دسترسی عمومی) • سامانه سنجش سرعت اینترنت (دسترسی عمومی) • سامانه محاسبه ضریب نفوذ اینترنت کشور (دسترسی عمومی) • سامانه مدیریت آدرس‌های عددی-IP&AS (دسترسی عمومی) • سامانه مدیریت دانش تخصصی مدیریت منابع اینترنتی کشور (دسترسی عمومی) • سامانه تحلیل اطلاعات ترافیکی (عدم دسترسی عمومی) • سامانه جویشر اینترنت^۱ (عدم دسترسی عمومی) • سامانه ترافیک‌سنجی شبکه ملی اطلاعات (عدم دسترسی عمومی)

زیرسیستم‌های این مرکز شامل سامانه سنجش سرعت اینترنت، سامانه مدیریت ضریب نفوذ اینترنت کشور، سامانه مدیریت آدرس‌های عددی، مرورگر ملی و سامانه مدیریت دانش تخصصی است که به‌صورت عمومی در اختیار کاربران قرار گرفته‌اند. اما درباره بهره‌برداری از سامانه تحلیل اطلاعات ترافیکی، سامانه جویشر اینترنت و سامانه ترافیک‌سنجی شبکه ملی اطلاعات، اطلاعاتی در دسترس نیست. در ضمن بسیاری از سامانه‌های این مرکز در راستای پیاده‌سازی و اجرایی شدن شبکه ملی اطلاعات است این در حالی است که با گذشت ۳ سال از برنامه، بسیاری از پروژه‌های شبکه ملی اطلاعات به بهره‌برداری کامل نرسیده‌اند.

– بند «۴» – ممیزی و ایجاد هماهنگی بین پروژه‌های ملی فناوری اطلاعات

با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران درخصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴ مبنی بر عملکرد آن

۱. Web Crawler: جویشر اینترنت به سیستمی اطلاق می‌شود که وبسایت‌ها را به‌صورت سلسله‌مراتبی بازدید کرده، اطلاعات آنها را مورد پردازش قرار داده و در بانک اطلاعاتی خود وارد می‌کند.

سازمان براساس اساسنامه، معاونت سیاستگذاری و اعتباربخشی فناوری اطلاعات براساس ساختار جدید سازمان در اسفند سال ۱۳۹۱ تشکیل و ساختار سازمانی و شرح وظایف آن در تاریخ ۱۳۹۲/۲/۳۰ طی نامه شماره ۲۱۰/۹۲/۴۰۶۱ معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهوری ابلاغ شد. از این رو موارد مندرج در بندهای فوق الذکر به وظایف و اهداف این معاونت اشاره دارد. از آنجا که معاونت مذکور در ابتدای فعالیت خود قرار دارد، صدور گواهی و پروانه‌های مرتبط با حوزه فناوری اطلاعات را در دستور کار قرار داده است که اهم آنها عبارتند از:

- صدور پروانه ارائه‌دهندگان خدمات کاربری (ASP)^۱
 - صدور پروانه ارائه‌دهندگان خدمات مدیریتی - مشاوره‌ای (MSP)^۲
 - صدور پروانه ارائه‌دهندگان خدمات کاربردی محتوای فضای مجازی (CSP)^۳
 - صدور پروانه ارائه خدمات مراکز داده اینترنتی (IDC)^۴
 - صدور پروانه ارائه خدمات رایانامه ملی (فخر)^۵
 - ساماندهی آدرس‌های (IPv4)^۶
 - صدور پروانه نظام مدیریت امنیت اطلاعات (نما)
- با توجه به مطالب فوق، پاسخ شفافی درباره ممیزی و هماهنگی میان پروژه‌های ملی فناوری اطلاعات دریافت نشده است.

بند «۵» - تهیه و پیشنهاد دستورالعمل‌ها، ضوابط، معیارها، آیین‌نامه‌های لازم و استانداردهای فنی و تخصصی مورد نیاز برای قلمرو فناوری اطلاعات به منظور تصویب توسط مراجع ذیصلاح

سازمان فناوری اطلاعات ایران در راستای اهداف برنامه پنجم توسعه و همچنین اهداف اساسنامه، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های لازم را در زمینه توسعه فناوری اطلاعات در کشور به تصویب رسانده است که مهمترین آنها در جدول ۴ نشان داده شده‌اند.

-
1. Application service provider
 2. Management service providers
 3. content service providers
 4. internet data center

۵. فراهم‌کنندگان خدمات رایانه (پست الکترونیک).

6. Internet Protocol version 4 (IPv4)

جدول ۴. ارزیابی عملکرد بند «۵» اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات مطابق با اساسنامه

تکالیف مرتبط با برنامه پنجم توسعه	اقدامات
<p>تهیه و تصویب آیین‌نامه اجرایی بندهای «الف، ب و د» ماده (۴۶) در شش ماه اول برنامه باید صورت می‌گرفت، این در حالی است که آیین‌نامه اجرایی بندهای مذکور با کمی تأخیر در سال ۱۳۹۱ به تصویب رسیدند و ابلاغ شدند.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • آیین‌نامه اجرایی بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه • دستورالعمل ماده (۱۳) آیین‌نامه اجرایی بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران • آیین‌نامه اجرایی بند «ب» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه • بخشنامه سازوکار و الزامات ضوابط فنی درگاه‌ها • دستورالعمل و ضوابط فنی بانک‌های اطلاعاتی و تبادل و به اشتراک‌گذاری اطلاعات • آیین‌نامه اجرایی بند «د» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه • بخشنامه ضوابط فنی به‌کارگیری کارت هوشمند ملی • آیین‌نامه توسعه و به‌کارگیری نرم‌افزارهای بومی و حمایت از طرح‌های پژوهشی مرتبط • آیین‌نامه استانداردها و الزامات فنی درگاه‌ها (پرتال‌ها، وب‌سایت‌ها، وبگاه‌ها و رسانه‌های برخط) • بخشنامه در خصوص نقشه راه گذر به IPv6 جمهوری اسلامی ایران • بخشنامه در خصوص متصل شدن تمامی دستگاه‌ها به شبکه ملی اطلاعات با دسترسی پرسرعت

با وجود اینکه سازمان فناوری اطلاعات، آیین‌نامه‌های اجرایی ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه را به تصویب رسانده، اما با تأخیر همراه بوده است ولی در حال حاضر آمار دقیقی از جزئیات وضعیت اجرایی آیین‌نامه‌های مذکور در دسترس نیست.

– بند «۶» – عضویت و حضور در مجامع و اتحادیه‌های تخصصی ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی

در چارچوب وظایف شرکت یا به نمایندگی از وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

مهمترین اقدامات صورت گرفته در این خصوص به شرح زیر است:

- حضور در اجلاس سران جامعه اطلاعاتی (WSIS)^۱
- عضویت انجمن راهبری اینترنت (IGF)^۲
- عضویت در سازمان اختصاص منابع برای منطقه خاورمیانه و اروپا (RIPE NCC)^۳
- عضویت در سازمان نام‌های اختصاص یافته اینترنت (IANA)^۴
- عضویت در سازمان بین‌المللی نام‌ها و اعداد اختصاص یافته (ICANN)^۵
- عضویت در گروه کاری مهندسی اینترنت (IETF)^۱

1. World Summit on the Information Society
 2. Internet Governance Forum
 3. The Regional Internet Registry for the Europe/Middle-East _ Network Coordination Centre
 4. Internet Assigned Numbers Authority
 5. Internet Corporation for Assigned Names and Numbers

• حضور در نشست‌های منطقه‌ای (MENOG) RIPE)^۲

با توجه به لزوم دستیابی به جایگاه اول علمی، فناوری و اقتصادی منطقه براساس سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، تعاملات بیشتر و فعال‌تر با مجامع و اتحادیه‌های تخصصی ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی در جهت استفاده از تجربیات و ارائه گزارش‌های عملکردی حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات کشور و حضور در رتبه‌بندی‌های معتبر بین‌المللی امری ضروری به‌شمار می‌رود.

– بند «۷» – پیگیری مصوبات هیئت وزیران و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در حوزه فناوری اطلاعات

با توجه به اینکه مصوبات هیئت وزیران و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در راستای اهداف سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ و قانون برنامه پنجم توسعه و توسعه حوزه فناوری اطلاعات در کشور قرار دارد بنابراین پیگیری و اجرایی شدن این مصوبات امری ضروری تلقی می‌شود، اما با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران درخصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴ در مورد این بند، پاسخی دریافت نشده و اطلاعات دقیقی از جزئیات اجرایی شدن مصوبات در دسترس نیستند.

– بند «۸» – یکپارچه‌سازی سیستم‌های فیلترینگ و نظارت بر اجرای صحیح آنها در چارچوب سیاست‌های مربوط

با توجه به اینکه در اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات به موضوع فیلترینگ پرداخته شده است، اما در حال حاضر کارگروه تعیین مصادیق محتوای مجرمانه، مرجع تصمیم‌گیرنده در زمینه فیلترینگ و شرکت زیرساخت مجری مصوبات آن است، لذا این سؤال مطرح می‌شود که آیا هنوز هم یکپارچه‌سازی سیستم‌های فیلترینگ و نظارت بر اجرای صحیح آن از وظایف سازمان فناوری اطلاعات ایران است؟ با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران درخصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴، در این خصوص پاسخی دریافت نشده است.

– بند «۹» – مدیریت، نظارت و ساماندهی خادم‌های دامنه ملی و آدرس‌های اینترنتی مورد استفاده در کشور

کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات به‌منظور ایجاد، توسعه و مدیریت شبکه ملی اطلاعات و تشکیل

1. Internet Engineering Task Force
2. Middle East Network Operators Group (RIPE)

بانک اطلاعات متمرکز و همچنین مدیریت مهاجرت به نسخه ششم طرح شماره‌گذاری اینترنت (IPv6)، جلوگیری از بحران کمبود نشانی‌های عددی اینترنتی نسخه چهارم، ساماندهی نقل و انتقال IPv4 در کشور و نیز ایجاد امنیت در شبکه ملی اطلاعات و شبکه IP کشور، «آیین‌نامه جامع ساماندهی نشانی‌های عددی اینترنتی کشور» مورخ ۱۳۹۲/۸/۱۲ تصویب کرده است که اجرا و نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه برعهده سازمان فناوری اطلاعات است.

سازمان فناوری اطلاعات نیز در راستای «آیین‌نامه جامع ساماندهی نشانی‌های عددی اینترنتی کشور» چندین بخشنامه ابلاغ کرده است که عبارتند از:

- بخشنامه اجرای آیین‌نامه جامع ساماندهی نشانی‌های عددی اینترنتی کشور
 - بخشنامه ساماندهی و توسعه سامانه‌های نام دامنه
 - بخشنامه تفکیک ترافیک اینترنت و اینترانت و ساماندهی آدرس‌های IP
 - بخشنامه ساماندهی منابع اینترنتی
- و دیگر اقداماتی که در این زمینه به انجام رسانیده عبارتند از:
- دریافت منابع اینترنتی برای ده‌ها ثبت‌کننده محلی اینترنت (LIR)^۱
 - حل مشکلات برخی از شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی که آدرس‌های IP آنها به‌علت تحریم به حال تعلیق در آمده است.
 - حل مشکل و برگرداندن آدرس‌های چندین شرکت که به‌علت عدم پرداخت شارژ سالیانه آدرس‌های آنها معلق و جریمه شامل آنها شده و همچنین بخشودگی جریمه آنها.
 - تصویب و ابلاغ آیین‌نامه خادم‌های نام دامنه (DNS)^۲ برای استفاده از خادم‌های نام دامنه داخلی به جای خادم‌های نام دامنه خارجی
 - مدیریت آدرس‌های خصوصی و توزیع عادلانه آن در کشور
 - تأمین بیش از ۱۱۰۰۰۰۰ آدرس‌های IP برای استفاده در سیستم مخابراتی کشور که با این کار ماهیانه بیش از ۱۰ میلیارد تومان به درآمد بخش مخابراتی کشور افزوده است.
 - مدیریت منابع اینترنتی کشور
 - سامانه مدیریت آدرس‌های IP و شماره‌های AS^۳: این سامانه یکی از مهمترین ابزارهای مدیریت منابع است که امکان ثبت اطلاعات مربوط به تخصیص آدرس‌های IP توسط LIRها را به‌صورت تحت وب فراهم می‌آورد.
- شایان ذکر است با توجه به موارد مذکور و پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران درخصوص

1. Local Internet Registry
2. Domain Name System
3. Autonomous Systems

درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴، اطلاعات آماری دقیق مبنی بر نظارت و اجرایی شدن بخشنامه‌ها دریافت نشده است.

– بند «۱۰» – بررسی، مطالعه و سایر اقدامات لازم برای توسعه فناوری، انتقال دانش فنی، حمایت از توسعه فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی در زمینه‌های تخصصی مرتبط با وظایف سازمان و بند «۳۰» – حمایت از طرح‌ها و ظرفیت‌های پژوهشی توسعه فناوری اطلاعات کشور با توجه به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران درخصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴، اقدامات صورت گرفته در این دو بند در جدول ۵ نشان داده شده‌اند.

جدول ۵. ارزیابی عملکرد بند «۱۰» و «۳۰» اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات مطابق با اساسنامه

تکالیف مرتبط با برنامه پنجم توسعه	اقدامات
بند «ح» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه به توسعه شبکه علمی کشور می‌پردازد. ^۱ شبکه علمی کشور یکی از طرح‌های شبکه ملی اطلاعات است که صرفاً بخشی از فاز اول آن محقق شده و این پروژه به صورت نیمه‌تمام است و به بهره‌برداری کامل نرسیده است. این درحالی است که تا پایان برنامه پنجم توسعه فرصتی باقی نمانده است.	<ul style="list-style-type: none"> • ایجاد شبکه علمی کشور، انعقاد تفاهمنامه فیما بین سازمان و مراکز علمی و پژوهشی و دانشگاه‌های کشور • انعقاد قراردادهای مشاوره پژوهشی فیما بین سازمان و دانشگاه‌ها با عنوان مباحث روز فناوری اطلاعات جهان • اجرای پروژه پژوهشی تلسکوپ شبکه‌ای • برگزاری کارگاه‌های آموزشی درخصوص فناوری اطلاعات در استان‌ها

همچنین پروژه‌های پژوهشی انجام شده در مرکز ماهر^۲ سازمان فناوری اطلاعات ایران در راستای حمایت و توسعه فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی در زمینه‌های تخصصی مرتبط با وظایف سازمان عبارتند از:

- برگزاری سه دوره رقابت‌های نفوذ و دفاع در فضای مجازی
- رصد آسیب‌پذیری‌های نرم‌افزارهای کاربردی و ادوات شبکه کشور
- رصد، پشتیبانی و مشاوره در حوزه افتا
- رصد و پشتیبانی در حوزه آسیب‌پذیری‌های سیستم عامل

۱. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی بررسی نحوه اجرای بند «ح» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه (شبکه علمی کشور)، ۱۳۵۲۸ شماره مسلسل ۱۳۵۲۸، ۱۳۹۲.

۲. مرکز امداد و هماهنگی رایانه‌ای یا ماهر به مرکزی اطلاق می‌شود که وظیفه ارتقای امنیت شبکه رایانه‌ای و هماهنگ کردن امنیت فضای تبادل اطلاعات را برعهده دارد.

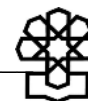
- پژوهش در حوزه مدیریت حوادث امنیتی در سیستم‌های اتوماسیون صنعتی
 - طراحی و استقرار پایگاه دانش ملی آسیب‌پذیری‌های رایانه
 - کارگاه‌های آموزشی آشنایی با حوادث امنیتی و روال‌های رسیدگی به حوادث
 - رصد و پشتیبانی در حوزه آسیب‌پذیری‌های سیستم عامل
 - طراحی و پیاده‌سازی سامانه جامع تعاملی امن مرکز ماهر
 - مشاوره و پژوهش کاربردی در زمینه طراحی و پیاده‌سازی گوهر تخصصی در محیط‌های صنعتی
- بند «۱۰» و بند «۳۰» اساسنامه به بند «ح» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه که به توسعه شبکه علمی کشور می‌پردازد، اشاره دارد. شبکه علمی کشور یکی از طرح‌های شبکه ملی اطلاعات است که صرفاً بخشی از فاز اول محقق شده این پروژه نیمه‌تمام است و به بهره‌برداری کامل نرسیده است. این در حالی است که تا پایان برنامه پنجم توسعه فرصتی باقی نمانده است.

– بند «۱۱» – ایجاد، توسعه، نگهداری و بهره‌برداری از مراکز داده ملی اینترنتی به‌منظور میزبانی و حفظ داده‌های حساس دولتی و بند «۲۱» – اجرا، توسعه و مدیریت شبکه ملی اطلاعات و بهره‌برداری از آن مبتنی بر الزامات و نیازهای خدمات فناوری اطلاعات کشور برپایه منافع و امنیت ملی، توسعه کسب‌وکار و ارائه خدمات به مردم

شبکه ملی اطلاعات به‌عنوان یک پروژه زیربنایی و تکلیف قانونی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در راستای اهداف ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه با سرمایه‌گذاری دولتی و خصوصی و در قالب اپراتورهای مختلف تعریف شده است. این شبکه متشکل از زیرساخت‌های ارتباطی، مراکز داده توسعه‌یافته داخلی دولتی و غیردولتی امن و پایدار و همچنین زیرساخت‌های نرم‌افزاری در سراسر کشور گسترده شده است. این شبکه ظرفیت لازم برای نگهداری و تبادل امن اطلاعات داخلی در کشور به‌منظور توسعه خدمات الکترونیکی و دسترسی به اینترنت از طریق بستر ارتباطی باند پهن سراسری برای کاربران خانگی، کسب‌وکارها و دستگاه‌های اجرایی را فراهم می‌آورد.

مهمترین اقدامات صورت گرفته سازمان فناوری اطلاعات در خصوص این بند در جدول ۶ نشان

داده شده است.

جدول ۶. ارزیابی عملکرد بند «۱۱» و بند «۲۱» اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات طبق اساسنامه

تکالیف مرتبط با برنامه پنجم توسعه	اقدامات
با توجه به بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه، اتصال تمامی دستگاه‌های اجرایی و واحدهای تابعه و وابسته تا پایان سال دوم و ۶۰ درصد خانوارها و تمامی کسب‌وکارها تا پایان برنامه به شبکه ملی اطلاعات و اینترنت صورت گیرد، اما با گذشت ۳ سال از برنامه شبکه ملی اطلاعات هنوز تکمیل نشده است.	<ul style="list-style-type: none"> ایجاد ۱۸ مرکز داده استانی افتتاح ۴ مرکز داده بهره‌برداری از مرکز داده بوشهر اتصال ۱۲۱،۷۶۲ نقطه مربوط به دستگاه‌های اجرایی، کسب‌وکارهای تابعه و وابسته اتصال ۳،۲۲۶ نقطه مربوط به کسب‌وکارهای روستایی

با توجه به پاسخ‌های دریافتی از سوی سازمان فناوری اطلاعات، تعداد نقاط اتصال دستگاه‌های اجرایی و کسب‌وکار به شبکه ملی اطلاعات در جدول ۷ ذکر شده است.

جدول ۷. تعداد نقاط اتصال دستگاه‌های اجرایی و کسب‌وکار به شبکه ملی اطلاعات

ردیف	نام حوزه	دستگاه اجرایی ملی		دستگاه اجرایی استانی		ادارات تابعه شهری		واحدهای کسب‌وکار وابسته	
		متصل	کل نقاط	متصل	کل نقاط	متصل	کل نقاط	متصل	کل نقاط
۱	کشوری و حاکمیتی	۹	۱۱	۶۲	۹۳	۱۳۷۸	۶۴۳۵۹	۰	۰
۲	آموزش، پژوهش و فرهنگ	۵۱	۸۷	۳۸۸	۱۰۲۳	۱۶۵۸	۶۱۶۹	۴۲۰۴۲	۱۲۵۵۰۴
۳	سلامت رفاه و تأمین اجتماعی	۵۱	۵۲	۳۰۳	۳۶۱	۲۲۲۳	۴۳۸۲	۷۴۱۹	۶۵۲۰۳
۴	اقتصاد و تجارت	۱۰۹	۱۱۷	۴۸۵	۵۴۷	۱۰۰۳۰	۱۰۰۳۳	۳۸۸۲۵	۳۸۸۳۰
۵	زیربنایی و خدمات شهری	۱۰۷	۱۳۵	۴۹۰	۷۴۷	۲۷۶۴	۴۹۴۵	۱۰۹۰۴	۱۱۲۰۳۰
۶	پایه و هویتی	۴۵	۴۹	۱۰۰	۱۰۰	۱۱۱۲	۱۱۱۳	۸۱۷	۲۸۹۱۹
۷	قضایی و انتظامی	۶	۹	۶۲	۶۲	۴۵	۵۲۹	۲۷۷	۴۳۸
	جمع کل	۳۷۸	۴۶۰	۲۹۳۳	۱۸۹۰	۱۹۲۱۰	۹۱۵۳۰	۱۰۰۲۸۴	۳۷۰۹۲۴

<table border="1"> <tr><td>۴۶۵۸۴۷</td></tr> <tr><td>۱۲۱۷۶۲</td></tr> </table>	۴۶۵۸۴۷	۱۲۱۷۶۲	←	تعداد کل نقاط	۹۴۹۲۳	دستگاه‌های اجرایی، تابعه و وابسته
	۴۶۵۸۴۷					
۱۲۱۷۶۲						
تعداد نقاط متصل	۲۱۴۷۸					
<table border="1"> <tr><td>۲۷۹۶۸</td></tr> <tr><td>۳۲۲۶</td></tr> </table>	۲۷۹۶۸	۳۲۲۶	←	تعداد کل نقاط	۳۷۰۹۲۴	کسب‌وکارهای تابعه و وابسته دستگاه‌های اجرایی
	۲۷۹۶۸					
۳۲۲۶						
تعداد نقاط متصل	۱۰۰۲۸۴					
<table border="1"> <tr><td>۰</td></tr> <tr><td>۰</td></tr> </table>	۰	۰	←	تعداد کل نقاط	۰	دستگاه‌های اجرایی روستایی
	۰					
۰						
تعداد نقاط متصل	۰					
<table border="1"> <tr><td>۲۷۹۶۸</td></tr> <tr><td>۳۲۲۶</td></tr> </table>	۲۷۹۶۸	۳۲۲۶	←	تعداد کل نقاط	۲۷۹۶۸	کسب‌وکار روستایی
	۲۷۹۶۸					
۳۲۲۶						
تعداد نقاط متصل	۳۲۲۶					

شبکه ملی اطلاعات دارای چهار لایه شبکه دیتا، شبکه انتقال ملی استانی، لایه تجمیع و لایه دسترسی مشترکین است. مراکز داده استانی دومین لایه و مرحله دوم از ایجاد شبکه ملی اطلاعاتند.

با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران به درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴ مبنی بر عملکرد آن سازمان مطابق با اساسنامه، تاکنون اقدامات لازم برای ایجاد و راه‌اندازی ۱۸ مرکز خدمات داده در استان‌های قم، همدان، خراسان رضوی، فارس، خوزستان، کرمان، گلستان، مرکزی، اصفهان، یزد، گیلان، چهارمحال و بختیاری، مازندران، سمنان، تهران، البرز، قزوین و بوشهر و توسعه سه مرکز داده در استان‌های آذربایجان شرقی، اصفهان و بوشهر توسط دفتر تحقیق و توسعه انجام گرفته است. مراکز خدمات داده استان‌های بوشهر، قم، خوزستان و همدان افتتاح شده‌اند، درخصوص مرکز داده استان بوشهر آزمایش و تحویل انجام شده است و سایر قراردادهای ایجاد و راه‌اندازی مراکز خدمات داده مربوط به سال ۱۳۹۰ حدود ۸۰ درصد و قراردادهای سال ۱۳۹۱ شامل ایجاد و راه‌اندازی مراکز داده استان‌های اصفهان، یزد، گیلان، چهارمحال و بختیاری، مازندران، سمنان، تهران، البرز و قزوین حدود ۴۰ درصد پیشرفت داشته‌اند. شایان ذکر است اطلاعات دریافتی از سوی سازمان فناوری اطلاعات ایران مربوط به سال ۱۳۹۱ اعلام شده است.

ایجاد مرکز داده برای تحقق شبکه ملی اطلاعات امری ضروری است. این پروژه قرار بود تا پایان سال ۱۳۹۱ به صورت نهایی به بهره‌برداری برسد، اما این طرح نه به صورت ملی، بلکه به صورت استانی در ۱۸ استان اجرایی شده و قرار است مابقی مراکز استانی تا پایان سال ۱۳۹۳ به بهره‌برداری کامل برسند در ضمن طبق بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه، تمامی دستگاه‌های اجرایی و واحدهای تابعه و وابسته تا پایان سال دوم و همچنین ۶۰ درصد از خانوارها و همه کسب‌وکارها نیز تا پایان برنامه باید به شبکه ملی اطلاعات اتصال یابند. این در حالی است که با گذشت ۳ سال از برنامه این پروژه به صورت ناتمام باقی مانده است.

– بند «۱۲» – جمع‌آوری، اندازه‌گیری، تحلیل و پیشنهاد ارتقای شاخص‌های توسعه فناوری اطلاعات و کاهش شکاف دیجیتالی برای تصویب توسط مراجع ذیصلاح

براساس تبصره «۳» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات می‌تواند برای ارزیابی شاخص‌ها و وضعیت حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات در ابعاد ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی نظام پایش شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات را تا پایان سال دوم برنامه تدوین کند. تمامی دستگاه‌های اجرایی و مؤسسات غیردولتی موظف به ارائه اطلاعات و آمار مورد نیاز و مرتبط، به این وزارتخانه‌اند. سازمان فناوری اطلاعات ایران، از سوی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به‌عنوان متولی تدوین و اجرای نظام پایش شاخص‌های فناوری اطلاعات کشور تعیین شد.

مهمترین اقدامات صورت گرفته سازمان فناوری اطلاعات در این خصوص در جدول ۸ نشان داده

شده‌اند:

جدول ۸. ارزیابی عملکرد بند «۱۲» اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات مطابق اساسنامه

تکالیف مرتبط با برنامه پنجم توسعه	اقدامات
با توجه به تبصره «۳» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه که وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات می‌تواند برای ارزیابی شاخص‌ها و وضعیت در ابعاد ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی نظام پایش شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات را تا پایان سال دوم برنامه تدوین کند، نظام پایش شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در مرداد ۱۳۹۲ تدوین شد. ولی هنوز از ارزیابی شاخص‌های پایش شده و وضعیت توسعه سالیانه پروژه‌های پیش‌بینی شده در برنامه پنجم توسعه گزارشی تهیه و پیشنهادی برای ارتقای شاخص‌ها و کاهش شکاف دیجیتالی ارائه نشده است.	<ul style="list-style-type: none">• پروژه تدوین نظام پایش شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور (مرداد ۱۳۹۲ و اردیبهشت ۱۳۹۳)• پروژه تدوین راهکارهای لازم برای ارتقای جایگاه فناوری اطلاعات کشور در مجامع بین‌المللی• پروژه خدمات مشاوره در امور اطلاع‌رسانی و ظرفیت‌سازی در حوزه نظام پایش شاخص فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور از طریق نهادهای بین‌المللی• خدمات مشاوره انجام طرح آمارگیری تخصصی بخش خانوار و افراد در حوزه فاوا در چارچوب محاسبه شاخص فناوری اطلاعات و ارتباطات مرتبط با اتحادیه بین‌المللی ارتباطات• خدمات مشاوره پروژه اطلاع‌رسانی و ظرفیت‌سازی فنی حوزه نظام پایش شاخص فناوری اطلاعات• پروژه سنجش عملکرد شاخص فناوری اطلاعات در کشور• پروژه طراحی پورتال جمع‌آوری داده‌های محاسبه ضریب نفوذ اینترنت کشور

این سازمان، نظام پایش شاخص‌های فناوری اطلاعات کشور را با کمی تأخیر در مرداد ۱۳۹۲ تدوین کرد این در حالی است که هنوز از ارزیابی شاخص‌های پایش شده و وضعیت توسعه سالیانه پروژه‌های پیش‌بینی شده در برنامه پنجم توسعه گزارشی تهیه و پیشنهادی به منظور ارتقای شاخص‌ها و کاهش شکاف دیجیتالی ارائه نشده است.

لازم به ذکر است با توجه به بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم، میزان پهنای باند اینترنت بین‌الملل و شاخص آمادگی الکترونیک و شاخص توسعه دولت الکترونیک باید به‌گونه‌ای طراحی شود که سرانه پهنای باند و سایر شاخص‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات در پایان برنامه در رتبه دوم منطقه قرار گیرد، این در حالی است که هم‌اکنون جایگاه ایران در شاخص‌های مذکور در منطقه مناسب نیست. بنابراین اجرا و نظارت بر اجرای نظام پایش امری ضروری به‌شمار می‌رود.

– بند «۱۳» – تهیه، تدوین و هماهنگی برنامه‌های امنیتی و مدیریت مخاطرات در حوزه فناوری اطلاعات در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌الملل

براساس مصوبه اسفندماه سال ۱۳۸۸ هیئت وزیران تمامی دستگاه‌های مشمول ماده (۵) قانون

مدیریت خدمات کشوری باید نسبت به پیاده‌سازی استاندارد سیستم مدیریت امنیت اطلاعات در دستگاه خود اقدام کنند که تا پایان سال ۱۳۹۴ نزدیک به ۳۵۰۰ دستگاه اجرایی موظف به اجرای این مصوبه‌اند.

با توجه به ارتقا و توسعه فرهنگ مدیریت امنیت اطلاعات، ارتقای ضریب امنیتی فضای تبادل اطلاعات و نظارت بر استقرار سامانه مدیریت امنیت اطلاعات در کشور با استفاده از استانداردهای ملی و بین‌المللی، سازمان فناوری اطلاعات از سال ۱۳۹۰ با راه‌اندازی نظام مدیریت امنیت اطلاعات موسوم به نما به‌عنوان یک سازمان ملی اعتباردهنده در حوزه استاندارد ISMS^۱ جایگزین سازمان‌های معتبر بین‌المللی شد.

استاندارد مبنای ایران برای پیاده‌سازی در قالب نظام فراگیر سامانه مدیریت امنیت اطلاعات، استاندارد (2005) ISO/IEC27001 و خانواده آن است که مورد بازنگری قرار گرفت و الزامات آن بومی شد.

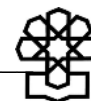
تا پیش از این تمامی دستگاه‌های دولتی و خصوصی کشور موظف بودند گواهینامه ISMS خود را از نهادهای بین‌المللی فعال در این زمینه تأمین کنند تا اینکه طبق تصمیم کارگروه فاوا این گواهینامه بومی شد و در حال حاضر به دلیل ملاحظات امنیتی تنها شرکت‌های تأیید شده ایرانی مجاز به صدور این گواهینامه برای شرکت‌ها و سازمان‌های داخلی‌اند.

این سازمان حق دارد مجموعه‌ای از شرکت‌های حائز شرایط را مورد بررسی قرار دهد و نسبت به صلاحیت آنها اظهار نظر کند و پس از تأیید به آنها اعتبار دهد تا گواهینامه‌هایی که شرکت‌های تأیید شده صادر می‌کنند نیز اعتبار یابند. در این مدل ذیل سازمان فناوری اطلاعات مجموعه‌ای از شرکت‌ها و نهادهای مشاور، پیاده‌ساز، نهادهای آموزشی، نظارتی، ارائه‌دهنده گواهینامه و آزمایشگاه قرار می‌گیرند. لیست شرکت‌های دارای پروانه در سایت سازمان فناوری اطلاعات موجود است.

لازم به ذکر است اطلاعات آماری دقیقی از جزئیات پیاده‌سازی استاندارد سیستم مدیریت امنیت اطلاعات در دستگاه‌های اجرایی ازسوی سازمان فناوری اطلاعات کشور دریافت نشد.

بند «۱۴» - مدیریت، نظارت و ساماندهی مراکز فوریت‌های امنیتی فضای تبادل اطلاعات کشور
سازمان فناوری اطلاعات ایران مطابق با وظایف حاکمیتی و اسناد بالادستی (سند افتا و اساسنامه خود) و به‌منظور ایجاد ساختار مناسب برای پاسخگویی، ایجاد هماهنگی‌های لازم مدیریت رخدادهای رایانه‌ای (CSIRT)^۲ اقدام به ایجاد و راه‌اندازی مرکز مدیریت امداد و هماهنگی عملیات رخداد رایانه‌ای (مرکز ماهر) کرده است. این مرکز مطابق با استانداردها و مدل‌های بین‌المللی با سایر مراکز و

1. Information Security Management System
2. Computer Security Incident Response Team

گروه‌های امنیتی در سطح سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات ارتباط برقرار ساخته و خدمات خود را به این مراکز و گروه‌ها ارائه می‌کند. مأموریت اصلی این مرکز کاهش احتمال وقوع یا تکرار رخدادهای امنیتی در فضای تبادل اطلاعات کشور، با انجام فعالیت‌های اطلاع‌رسانی، آگاهی‌رسانی و ایجاد هماهنگی‌های لازم و انجام فعالیت‌های پیشگیرانه است. شایان ذکر است اطلاعات آماری دقیقی از جزئیات عملکرد این مرکز از سوی سازمان فناوری اطلاعات کشور دریافت نشده است.

– بند «۱۵» – کمک به تأمین زیرساخت‌های نرم‌افزاری توسعه کاربردهای الکترونیکی و نرم‌افزارهای متن باز

«مرکز ملی توسعه و به‌کارگیری نرم‌افزارهای بومی و آزاد/ متن باز ایران» در تاریخ ۲۲ خرداد ۱۳۹۲ ذیل سازمان فناوری اطلاعات ایران راه‌اندازی شد.

آیین‌نامه و شرح وظایف این مرکز توسط هیئت دولت به تصویب رسیده که براساس آن دستگاه‌های دولتی باید در خرید، توسعه و استفاده از نرم‌افزارها، چارچوب‌های اعلامی توسط این مرکز را رعایت کنند.

حمایت از صنعت و شرکت‌های دانش‌بنیان فعال در حوزه تولید نرم‌افزار از جمله اهداف راه‌اندازی مرکز توسعه نرم‌افزارهای آزاد/ متن باز است.

مرکز ملی توسعه و به‌کارگیری نرم‌افزارهای بومی و آزاد/ متن باز با توجه به ظرفیت آزمایشگاهی ایجاد شده در آن و به استناد مصوبات هیئت وزیران (اعم از مصوبه شماره ۱۹۲۶۳۰/ت/۴۲۶۳۵ مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۳ در خصوص رعایت استانداردها و الزامات فنی درگاه‌ها (پورتال‌ها، وبسایت‌ها، وبگاه‌ها و رسانه‌های برخط) دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون خدمات کشوری و مصوبه شماره ۹۵۹/ت/۴۷۷۸۹ ک مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۶ در خصوص حمایت از تولید و به‌کارگیری و الزام به مهاجرت به نرم‌افزارهای بومی و طی ابلاغ بخشنامه‌های شماره ۱/۴۷۰۸۳ مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۴ تحت عنوان «سازوکار و الزامات ضوابط فنی درگاه‌ها» و شماره ۱/۲۴۷۲۶ مورخ ۱۳۹۲/۵/۱۴ تحت عنوان «مهاجرت به نرم‌افزارهای بومی و آزاد/ متن باز»، تمامی دستگاه‌های اجرایی را موظف به اخذ گواهی تأیید برای نرم‌افزارها و درگاه‌های مورد استفاده توسط دستگاه کرده است.

اقدامات صورت گرفته در این خصوص عبارت است از:

- انجام پروژه مطالعاتی طرح مهاجرت به نرم‌افزارهای آزاد/ متن باز،
- بازنگری سند راهبردی توسعه و به‌کارگیری نرم‌افزارهای آزاد / متن باز،
- تدوین، پیگیری و به تصویب رساندن آیین‌نامه حمایت از توسعه و به‌کارگیری نرم‌افزارهای بومی

در دولت،

- حمایت مالی و معنوی از طرح سیستم عامل بومی (زمین)،
 - راه‌اندازی پورتال اطلاع‌رسانی و شبکه اجتماعی متن باز ایران^۱،
 - ایجاد و افتتاح مرکز ملی توسعه و به‌کارگیری نرم‌افزاری بومی و آزاد/ متن باز ایران (ناما) و مصوب کردن طرح تشکیلاتی مربوطه،
 - ایجاد مرکز آزمون تأیید صلاحیت فنی کارشناسان حوزه متن باز،
 - آغاز اطلاع‌رسانی و ترویج از طریق صدا و سیما،
 - تدوین و ابلاغ استانداردهای میانکنش‌پذیری سیستم‌های اطلاعاتی دستگاه‌های اجرایی کشور مبتنی بر استانداردهای باز،
 - تدوین و ابلاغ بخشنامه الزامات اجرایی مصوبه هیئت دولت،
 - مهاجرت مرکز ناما به مرحله گذار و آمادگی برای مهاجرت کامل،
 - تشکیل کمیته راهبری حمایت و تدوین دستورالعمل حمایت از نرم‌افزارهای بومی و آزاد/ متن باز
 - تدوین شاخص‌های ارزیابی محصول و خدمت بومی
 - حمایت مادی و معنوی از برگزاری چندین همایش ترویجی و فنی در حوزه نرم‌افزارهای آزاد/ متن باز و مرتبط در بخش‌های دانشگاهی و خصوصی،
 - تدوین طرح عملیاتی مهاجرت به همراه طرح مرحله گذار.
- تعامل با دستگاه‌های اجرایی (نظیر وزارت آموزش و پرورش، معاونت علم و فناوری ریاست جمهوری، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) به‌منظور آغاز فرآیند مهاجرت به نرم‌افزارهای بومی و آزاد / متن باز.
- با توجه به بند «و» ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه، قرار بود مرکز توسعه نرم‌افزارهای بومی و متن باز راه‌اندازی شود و نرم‌افزارهایی که کمترین وابستگی را در دستگاه‌های دولتی دارند به مرور زمان به سمت الزام برای استفاده از نرم‌افزارهای پایه بومی مانند سیستم عامل‌ها و فایروال‌ها بروند، بر این اساس قرار بود حداکثر تا پایان برنامه پنجم توسعه، مهاجرت صد درصد به سمت نرم‌افزارهای بومی انجام شود این در حالی است که تنها دو سال تا پایان برنامه پنجم باقی مانده است و این پروژه تا اجرایی شدن به‌صورت کامل فاصله زیادی دارد.

– بند «۱۶» – تهیه و تصویب دستورالعمل‌ها و ضوابط مورد نیاز پیمانکاران، ناظران و مشاوران در قلمرو فناوری اطلاعات

با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران درخصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز

پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴ پاسخی دریافت نشد.

– بند «۱۷» – تهیه و پیشنهاد ضوابط و دستورالعمل‌های حفظ سرمایه‌های مادی و معنوی، اسرار کسب‌وکار و مالکیت خصوصی در فضای تبادل اطلاعات به مراجع ذیصلاح و نظارت بر اجرای آنها در چارچوب مقررات مربوطه

با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران درخصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴، اهم مواردی که در دستور کار سازمان فناوری اطلاعات قرار دارند عبارتند از:

- پیش‌نویس قانون دولت الکترونیک،
- پیش‌نویس قانون تراکنش‌های الکترونیکی،
- پیش‌نویس قانون جامع فناوری اطلاعات و ارتباطات،
- پیش‌نویس قانون حمایت از مصرف‌کننده در فضای مجازی،
- پیش‌نویس قانون حریم خصوصی اطلاعات و حفاظت از داده‌های شخصی،
- پیش‌نویس قوانین و مقررات مرتبط با سلامت و رفاه الکترونیک،
- پیش‌نویس چهار استاندارد مرتبط با سلامت و رفاه الکترونیکی.

از آنجا که بیشتر موارد ذکر شده در این بند برای حرکت در مسیر اجرای همه‌جانبه قانون مدیریت خدمات کشوری، قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی و همچنین به‌منظور تحقق دقیق سیاست‌های کلی نظام اداری، ابلاغی مقام معظم رهبری و سند چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴ در دستور کار این سازمان قرار گرفته است، به تصویب رساندن و قانونی کردن موارد فوق امری ضروری تلقی می‌شود.

– بند «۱۸» – رفع اختلاف در حوزه فناوری اطلاعات بین طرف‌های دعوی در موارد غیرقضایی

با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران درخصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴، پاسخی درباره این بند دریافت نشد.

– بند «۱۹» : ارائه خدمات مشاوره در حوزه فناوری اطلاعات

با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران درخصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴، اقدامات انجام شده به‌شرح زیر اعلام شده‌اند:

• برگزاری جلسات مکرر با مدیران فناوری دستگاه‌های مرکزی و تهیه کردن فرم‌ها و دستورالعمل‌های لازم به‌منظور توجیه بندهای «الف» و «ب» ماده (۴۶) قانون، نظیر دستورالعمل ماده (۱۳) آیین‌نامه اجرایی بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه.

• ارائه خدمات مشاوره در سامانه مدیریت امنیت اطلاعات.

شایان ذکر است اطلاعات آماری دقیقی از جزئیات مشاوره با مدیران فناوری دستگاه‌های اجرایی و همچنین ارائه خدمات مشاوره در سامانه مدیریت امنیت اطلاعات از سوی سازمان فناوری اطلاعات ایران ارائه نشد.

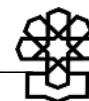
– بند «۲۲» – اداره و راهبری ظرفیت‌های کشور برای تأمین بستر و خدمات زیرساختی مورد نیاز توسعه فناوری اطلاعات کشور و بند «۲۳» – تأمین ظرفیت و سازوکارهای فنی و حقوقی در راستای ممیزی و صدور گواهی تأیید فناوری‌ها، فرآیندها و تجهیزات فناوری اطلاعات، شامل سخت‌افزار، نرم‌افزار و خدمات مربوط توسط مراجع ذیربط

با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران درخصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴، پاسخی دریافت نشد.

– بند «۲۴» – به‌کارگیری سازوکارهای لازم و تلاش برای انتقال و بومی‌سازی فناوری‌ها و تجهیزات کلیدی مورد نیاز حوزه فناوری اطلاعات

با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران درخصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴، اقدامات انجام شده عبارتند از:

- طراحی و ساخت ۵۰۰۰ توکن امنیتی بومی،
 - ارزیابی امنیتی محصولات فتا و افتا که از مهرماه ۱۳۹۰ تاکنون ۱۴۱ محصول از ۶۵ شرکت تولیدکننده برای ارزیابی ارسال شد که ۳۹ محصول ارزیابی کامل شده است،
 - امضا و تبادل تفاهمنامه با ۵ آزمایشگاه ارزیابی امنیتی،
 - تشکیل کارگروه تدوین شاخص‌های بومی محصولات امنیتی داخلی،
 - تعیین استانداردهای ارزیابی کیفی و فنی نرم‌افزارهای بومی.
- قابل ذکر است که تمامی توضیحات مرتبط با نرم‌افزارهای بومی در بند «۱۵» بیان شده‌اند.

– بند «۲۵» – حمایت مستقیم یا غیرمستقیم از توسعه زیرساخت‌های دولت الکترونیک و خدمات عمومی الکترونیکی نظیر پایگاه اطلاعات هویتی و زیرساخت ملی داده مکانی مهمترین اقدامات صورت گرفته سازمان فناوری اطلاعات درخصوص این بند، ایجاد مراکز IX^۱ است. با توجه به بند «ج» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه، تا پایان سال دوم برنامه تمامی دستگاه‌های اجرایی باید بتوانند نسبت به ارسال و دریافت الکترونیکی همه استعلامات بین دستگاهی و واحدهای تابعه آنها با استفاده از شبکه ملی اطلاعات اقدام کنند، این در حالی است که سازمان فناوری اطلاعات به منظور تبادل اطلاعات و اشتراک‌گذاری اطلاعات بین دستگاهی نسبت به ایجاد شبکه‌های بین دستگاهی از طریق ایجاد مراکز IX اقدام کرده است، اما با اینکه ۳ سال از شروع برنامه می‌گذرد، این پروژه به صورت کامل اجرایی نشده و شبکه ملی اطلاعات نیز به صورت کامل راه‌اندازی نشده است. همچنین طبق بند «د» قانون برنامه پنجم توسعه و آیین‌نامه اجرایی آن موظف بود تا پایان برنامه پایگاه اطلاعات هویتی و کارت هوشمند را ارائه کند این در حالی است که این پروژه با گذشت ۳ سال از برنامه به صورت کامل تکمیل نشده و فرصت زیادی باقی مانده است.

همچنین طبق بند «ه» قانون برنامه پنجم توسعه تا پایان سال سوم زیرساخت ملی داده‌های مکانی باید ایجاد شود، با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران درخصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴ پاسخ شفافی در این باره از سوی سازمان اعلام نشده است.

– بند «۲۶» – صدور پروانه فعالیت و بهره‌برداری به صورت مستقیم یا غیرمستقیم برای ارائه هرگونه خدمات فناوری اطلاعات مشتمل بر شبکه‌های اختصاصی گسترده، مراکز داده توزیع و ارائه خدمات اینترنت، خدمات مبتنی بر وب نظیر موتور جستجو، رایانامه، کارت هوشمند، خدمات الکترونیکی دولت، رایانش ابری، مدیریت امنیت اطلاعات، نرم‌افزارهای متن باز و نرم‌افزارهای دارای کاربری ملی و چگونگی جبران خسارت ناشی از عدم اجرای آن در چارچوب قوانین و مقررات مربوط و بند «۲۷» – نظارت بر عملکرد دارندگان پروانه‌ها در چارچوب مفاد پروانه‌های صادر شده و رسیدگی به تخلفات و ملزم ساختن آنان به انجام تعهدات و وظایف از طریق اخطاریه یا لغو موقت یا دائم امتیازها و پروانه‌های بهره‌برداری در حوزه فناوری اطلاعات برابر شرایط مذکور در پروانه‌های صادره در چارچوب قوانین و مقررات مربوط

با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران درخصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز

پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴، پاسخی دریافت نشده است.

– بند «۲۸» – تدوین استانداردها و ضوابط و نظام‌های کنترل کیفی و ارائه آن به مراجع

ذیربط و تأیید نمونه تجهیزات مورد استفاده در حوزه فناوری اطلاعات در کشور

با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران درخصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴، موردی یافت نشد.

– بند «۲۹» – راه‌اندازی ساختار مدیریتی امنیت و پدافند غیرعامل به‌منظور اجرای طرح

ساماندهی و راهبری امنیت، ایمنی و پایداری حوزه فناوری اطلاعات کشور در چارچوب سیاست‌های ابلاغی

با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران درخصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴، اقدامات انجام شده به شرح زیر اعلام می‌شوند:

اداره کل پدافند غیرعامل سازمان فناوری اطلاعات ایران با ساختار سازمانی متشکل از ۳۱ پست سازمانی تشکیل و علاوه بر انجام فعالیت‌ها، وظایف محوله، پیگیری‌ها، بررسی و تهیه پیوست‌های امنیتی پروژه‌ها و طرح‌های ملی سازمان، مجوز اجرای پروژه‌ها در حوزه تعریف شده ذیل را از سازمان پدافند غیرعامل اخذ و در مرحله اجرای فرآیند انتخاب مشاوران و پیمانکاران آنها است:

- طراحی و پیاده‌سازی درگاه پدافند غیرعامل سازمان (در دست اقدام است)
- جذب پیمانکار برای تأمین محتوای پورتال
- رزمایش آمادگی درگاه‌های دولتی
- اخذ خدمات مشاور نظارت بر اجرای ملاحظات پدافند غیرعامل در مراکز داده
- اخذ خدمات مشاور طراحی پیوست دفاعی و امنیتی سامانه مرورگر ملی
- اخذ خدمات مشاور طراحی پیوست دفاعی و امنیتی سامانه جویسگر ملی
- اخذ خدمات مشاور طراحی پیوست دفاعی و امنیتی سامانه رایانه ملی
- پروژه تهیه و تدوین ضوابط و معیارهای بومی آزمون‌های امنیتی انواع تجهیزات ارتباطات و فناوری اطلاعات

- طراحی و نظارت بر اجرای ملاحظات پدافند غیرعامل سامانه سیستم عامل بومی
- رزمایش آمادگی پدافند غیرعامل درگاه‌های دولتی
- سامانه مدیریت یکپارچه سرویس‌های شبکه ملی اطلاعات

- تأمین محتوی درگاه پدافند غیرعامل سازمان و پشتیبانی آن
- نظارت بر اجرای ملاحظات پدافند غیرعامل مراکز داده استانی
- ایجاد آزمایشگاه تخصصی پدافند

– بند «۳۱» – حمایت از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی داخلی در حوزه توسعه فناوری‌های بومی و همچنین خدمات فنی در حوزه فناوری اطلاعات

با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران در خصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴، پاسخی دریافت نشد.

– بند «۳۲» – ایجاد مدیریت، توسعه و اجرای پروژه‌های حوزه فناوری اطلاعات به خصوص در مناطق محروم که بخش خصوصی تمایل به سرمایه‌گذاری ندارد

با توجه به موافقت دولت به منظور توسعه خدمات عمومی اجباری از قبیل خدمات پایه مخابراتی، خدمات پایه پستی و خدمات پایه الکترونیک در مناطق کمتر توسعه یافته، سازمان فناوری اطلاعات ایران به فهرست سازمان‌های توسعه‌ای افزوده شد. این مصوبه توسط هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۹/۶ بنا به پیشنهاد شماره ۳۶۳۳۶/۱ مورخ ۱۳۹۲/۷/۱۴ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و به استناد تبصره «۳» اصلاحی بند «الف» ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی^۱ – مصوب ۱۳۸۹ – به تصویب رسیده و در مورخ ۱۳۹۲/۹/۱۰ از سوی معاون اول رئیس‌جمهوری برای اجرا ابلاغ شده است.

– بند «۳۳» – اجرای فعالیت‌های مربوط به کارگزاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

با استناد به پاسخ سازمان فناوری اطلاعات ایران در خصوص درخواست دفتر فناوری‌های نوین مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴، پاسخی دریافت نشد.

۱. سازمان‌های توسعه‌ای مصوب دولت پس از فراخوان عمومی از سوی وزارتخانه یا شرکت مادر تخصصی ذریبیط و احراز عدم تمایل بخش‌های غیردولتی برای سرمایه‌گذاری بدون مشارکت دولت در طرح‌های اقتصادی موضوع فعالیت‌های گروه یک ماده (۲) این قانون در مناطق کمتر توسعه یافته می‌توانند به هر میزان اقدام به سرمایه‌گذاری مشترک با بخش‌های غیردولتی کنند، سهام یا قدرالسهم دولتی ناشی از این نوع مشارکت باید ظرف حداکثر سه سال پس از بهره‌برداری با رعایت مقررات این قانون واگذار شود. نوع طرح‌های اقتصادی، نحوه فراخوان و حد مجاز سرمایه‌گذاری دولت در هر مورد باید توسط وزارتخانه ذریبیط، وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست‌جمهوری به‌طور مشترک تهیه شود و به تصویب هیئت وزیران برسد. دولت موظف است فهرست و مشخصات این طرح‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها را همه‌ساله به‌صورت جداگانه و پیوست لوایح بودجه سنواتی به مجلس شورای اسلامی اعلام کند.

جمع‌بندی

در این گزارش، عملکرد سازمان فناوری اطلاعات ایران، با استناد به گزارش عملکردش از آغاز فعالیت تا پایان دولت دهم، تهیه و ارسال شده از سوی این سازمان به مرکز پژوهش‌های مجلس به تاریخ ۱۳۹۲/۶/۲۴، در مقایسه با: ۱. تکالیف تعیین شده در اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات، ۲. احکام مرتبط در ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه، ارزیابی شده است که نتایج حاصله به شرح زیر جمع‌بندی می‌شوند:

سازمان فناوری اطلاعات ایران تا پایان دولت دهم، اقدامات مناسبی، در زمینه‌های زیر آغاز به کار کرده است: «تدوین سند راهبردی سازمان فناوری اطلاعات ایران در برنامه پنجم توسعه»، راه‌اندازی و بهره‌برداری از سامانه سنجش سرعت اینترنت، سامانه مدیریت ضریب نفوذ اینترنت، سامانه مدیریت نشانی‌های عددی اینترنت کشور، سامانه نظام مدیریت امنیت اطلاعات، مرکز متمرکز ماهر و مرکز ملی توسعه و به‌کارگیری نرم‌افزارهای متن باز حضور و عضویت فعال در مجامع و اتحادیه‌های تخصصی ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی، تدوین نظام پایش شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارائه مشاوره در زمینه توسعه فناوری اطلاعات کشور که باید برای اجرایی شدن و بهره‌برداری کامل از این اقدامات تلاش بیشتری انجام گیرد.

سازمان فناوری اطلاعات ایران متولی اجرایی شدن تکالیف ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم و راه‌اندازی پروژه‌های ملی فناوری اطلاعات از قبیل موتور جستجوی ملی، پست الکترونیک ملی، سیستم عامل ملی، کارت هوشمند ملی، شبکه علمی کشور و درگاه ملی خدمات الکترونیکی است. این در حالی است که تا پایان برنامه پنجم توسعه فرصتی باقی نمانده است و این پروژه‌ها به صورت نیمه‌تمام به سر می‌برند. لازم به ذکر است که این سازمان در گزارش ارسالی عملکردش به مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۲۴، پاسخ شفافی از جزئیات و آخرین وضعیت پروژه‌های ملی فناوری اطلاعات و تکالیف ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه در اختیار این مرکز قرار نداده است.

انتظار می‌رود سازمان فناوری اطلاعات ایران در دولت یازدهم به‌عنوان دستگاه حاکمیتی و مرجع اصلی مدیریت توسعه فناوری اطلاعات در کشور و حسب تکالیف و وظایف قانونی خود در حوزه فناوری اطلاعات در فرصت باقی مانده تا پایان برنامه پنجم توسعه، نسبت به نظارت و اجرای تمامی پروژه‌های کلان فناوری اطلاعات و همچنین تحقق اهداف برنامه پنجم توسعه با شتاب بیشتر و مناسب‌تری حرکت کند.

منابع و مأخذ

۱. گزارش «ارزیابی عملکرد سازمان فناوری اطلاعات ایران» دریافتی از سازمان فناوری اطلاعات ایران به شماره نامه ۱۶۴۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۴.
۲. سند راهبردی سازمان فناوری اطلاعات ایران در برنامه پنجم توسعه، ۱۳۹۱.
۳. سایت سازمان فناوری اطلاعات قابل دسترس در <http://www.itc.ir>.
۴. سایت مرکز مدیریت توسعه ملی اینترنت قابل دسترس در <http://matma.ir>.
۵. سایت گزارش چاپ شده عملکرد سازمان فناوری اطلاعات در دولت‌های نهم و دهم قابل دسترس در: <http://www.tasnimnews.com/Home/Single/103333>
۶. مجموعه قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰-۱۳۹۴، معاونت حقوقی ریاست جمهوری، زمستان ۱۳۸۹.
۷. گزارش بررسی احکام فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه پنجم توسعه، شماره مسلسل ۱۰۷۳۳، ۱۳۹۰.
۸. سند راهبردی گذر به IPv6 جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۰.
۹. تدوین سند دستورالعمل ضوابط معماری فناوری اطلاعات سازمانی برای تمامی دستگاه‌های اجرایی، بهمن ۱۳۹۱.
۱۰. سند راهبردی توسعه و به‌کارگیری نرم‌افزارهای آزاد/ متن باز جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۱.
۱۱. نظام پایش شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور، ۱۳۹۲.
۱۲. گزارش بررسی نحوه اجرای بند «ح» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه (شبکه علمی کشور)، ۱۳۵۲۸ شماره مسلسل ۱۳۹۲.
۱۳. سایت آگاهی‌رسانی سیستم مدیریت امنیت اطلاعات قابل دسترس در <http://iso27001.ir/InNa>
۱۴. سایت مرکز ماهر <http://www.certcc.ir>
۱۵. دستورالعمل ماده (۱۳) آیین‌نامه اجرایی بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه، ۱۳۹۱.
۱۶. آیین‌نامه اجرایی بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه، ۱۳۹۱.
۱۷. آیین‌نامه اجرایی بند «ب» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه، ۱۳۹۱.
۱۸. آیین‌نامه اجرایی بند «د» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه، ۱۳۹۱.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۳۹۳۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: ارزیابی عملکرد سازمان فناوری اطلاعات

نام دفتر: مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین (گروه فناوری اطلاعات و ارتباطات)

تهیه و تدوین: شیما فلاحي

همکاران: عباس پورخصالیان، حسن پوراسماعیل

ناظر علمی: مهدی فقیهی

مدیر مطالعه: حمیدرضا معمارزاده طهران

متقاضی: معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی

ویراستار ادبی: قاسم میرخانی

واژه‌های کلیدی: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۷/۲۲